

ОЕООКАЗАМКАЗА

პარიზი.
აგვისტო 1930 წელი
№ 34

ქართველ ბატონიურთა დრგანთ თემრი გილრები.

Journal de l'Organisation des Patriotes Géorgiens «THETHRI GUIORGUI»

Rédaction : THETHRI GUIORGUI, 11, Porte Champerret, Paris - XVII

Paris
Août 1930
No 31

ՏՑՑՈՒՑԸ 1924 թ.

მწარე დ მოსაგონს რი ჩვენთვის, — უკიდება უფრო მწარე დ კიდრე წუთები თავისუფლების დაკარგვისა, ოდეს გამორჩევი კებულ რუსთა ურდოვები შემოქსიერ თავისუფალ საქართველო 1921 წ. და წარხოცეს იგი.

ქადილი, ცუდი ფრქვევა სიტყვათა უფსკრულის პირს
მდგომ ქართველთ ვერც განსაცდელისაგან იხსნის, ვერც ტკი
ვილთ შეუნელებს, ვერც ბრძოლის სულს განუმტკიცებს. მა-
თალი უნდა გსტევათ. ქარატშეტობის დრო არ არის, არამედ
დრო კაციაბრიობის მთელ ისტორიაში უშსჯულოეს, ღვთის-
და ადამიანის მტრის ბატონობისა და მძინარებისა, რომელ-
საც ზინ მოწინააღმდევე აღარა ჰყავს და გარედ ხმის გამცემი
და ამღავმელი.

და მართალი ის არის, რომ აგვისტოს აჯანყების მომწყობთ
აროდეს ჩაუდენიათ ქართველი ერის წინაშე უდიდესი დანაშაული,
ვიდრე „ეს აჯანყება“, რომელიც გაგრძელდა მხოლოდ
რამოდენიმე დღე და რომელსაც მსხვერპლად შეეწირა საუკა-
თხესო ქართველობა. ჯერ კიდევ შეუძლებელია ვიცოდეთ რაო-
დენობა და ლირება მსხვერპლისა, და ვინ იცის, რაოდენმა დრომ
უნდა განვლოს, რომ ქართველმა ერმა ეს საშინელი დანაკლისი
შეიქმნა.

გვერდა სახელმწიფო, იყო მხედრობა, საჭროველი, შეძლება ომის წარმოებისა, -ცუდი და მცირე, მაგრამ მაინც ორგანიზაცია ერთია გარეშე მტრისაგან თავის დასაცველად, და მაინც სამარც- ხელისურ დაგვისრული კუდის სულ ჰაკელების პროცესის შემდგევ, ვერ გავუქლავდით მცირე - რიცხვან მტერს, მამა - პატრი სიმამაცეც ვერ გამოვაჩინიეთ ერს, მხოლოდ მცირე - ოდენმა ახალგაზრდა გმირმა გმირულად დალია სული ბრძოლის ველ- ხელ. მიზეზი ამ სიჩრცვილისა ვიცით, — კვლავ ნულა განვიძეო- რებოთ, კრასა რაც ათასჯერ თქმულა. და განა 1924 წელს კიდევ უფრო დარღვეული არ იყო საქართველო რუსთა სამი წლის განმანადგურებელი ბატონობით, განა ქართველობა, ს.- დემ. - ებისაგან 40 წლის განმავლობაში გზა-აბნეული, მათ ძმათ მიერ სამი წლის განმავლობაში წამებამ სულიერად განამრთელა და განა გმირულის სულიჩაუდა ბოლშევიკების ტერორმა მოელს ერს, რომ იგი გამარჯვებისა ან ბრძოლის განგრძობის იმედით შებმოდა რუსეთს, განა ცრუ აღთქმა, მეორე ინტერნაციონალის გამინისტრებულ წევრთაგან უნდა მოველოდეთ შევლას ინგლი- სითგან, ერთობ ევროპისაგანაც, და სხვა ტუულები, განა პარ-

ରୀତାମା ଶେଷାନ୍ତକ୍ରମେହୁବା, ଖଂଦିଲାଟାଗାହ ଏହିପରିବାରଙ୍କ ଦାଳା
ରୀତା ଶୈଖନନ୍ଦ —ଗାନ୍ଧୀ ଯୁଵେଲିଓପ ଜ୍ଞାନପଦିଶାତଥିବି ନାମଦ୍ଵୀପ
ମନ୍ଦିରରେ ମାଗିଗନ୍ଧାବା ଗାନ୍ଧୀରେହା? ଏହା ଗାନ୍ଧୀ ସାରଗ୍ରେହନ୍ତା
ପଥ ସାମିତ୍ରାଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଲାମାତ୍ର ନାମଦ୍ଵୀପରେ
ଦେଖିଲେ ଦୋଷକ୍ରମରେ ଦ୍ୱାରା ଉପରେଲେଇଲେ, ଶୈଖାନିକାମର ସାମର୍ଶ୍ୟରେ
ନିର୍ମାଣ କରି ପରିବାରର ମାନିକ୍ରମ ନାମଦ୍ଵୀପରେ ନାମଦ୍ଵୀପରେ
ନାମଦ୍ଵୀପରେ ନାମଦ୍ଵୀପରେ ନାମଦ୍ଵୀପରେ ନାମଦ୍ଵୀପରେ

მიზანი აჯანყების მომწყობთა ბატონობის დაბრუნება აყო,
რომელიც განაყოფა ძმება მათ წარსტაცეს. ანგარიში მათი
ვოლიტიკური — შემცდარი: მცირე ძალთა გრძოლის ველზე და
ამოყავით იგინი ვერც მტერს განაძევებდენ სამშობლოთვან
და ვერც უცხო სახელმწიფოთა ჩარევას გამოიწვევდენ. სასო-
რაქვეთილ, მაგრამ აჯანყებისათვის მოუმზადებელ ერითვან
ხოლოდ გმირთა მცირე რიცხვება იძრძოლა გმირულად, ერს
აუკეთესო ნაწილი, უდანაშაულო მცირვებინი, ქალი და ბავ-
შიც კი მსხვერპლად შეწირენ ამბიციებით ალსაცე ემიგრანტე-
ბის უგნურებას და გაპირუტვებულ მტრის რისხებასა და სის-
ლის წყურევილსა: მას ზედ-მეტი მიზეზი აღუჩნდა ოვისის ჯო-
რენეთურის ზრახვის განხორციელებისათვის, რომ საქართვე-
ლო და ერი მისი აღგავის პირისაგან მიწისა.

ქართველმა ერმა ბრძოლაც ი ცოდა და გამარჯვებაც. ბრძოლით გაიკაფა მან გზა არსებობისა უხსოვარ ღროიოგან დღემ-დე და გადარჩა სრულს მოსპობას. ეს არის ერთი დიდი საკვირ-

ველებათაგანი მისის ისტორიისა. მაგრამ წარსულთა დროთ
საქართველოს ერისა და ქვეყნის ღირსი მეთაური უძღვდე
წინ. ხოლო ამ ამ აჯანყების მომწყობი არა თუ თვითმა იყვნე
ერის თავის უფლებისათვის მებრძოლნი, არა თუ არიცეს ამთა
ღიათ ხმა საქართველოს უკანასკერლის მტრის, რუსის წინააღმ
დევ, არამედ ბრძოლა მათი სულ სხვა სტეროში სწარმოებდა
სხვა თვისებისა იყო, და ოდეს იგინი, ძმათაგნ დამატებულ
ნი, უცხოეთში გამოიქცენ, ხოლო ნამდვილმა მებრძოლმა, ძვე
ლი სისხლისა და სულის ქართველმა, ქ. ჩოლაყაშვილმა ჟვე
ლებურად ამოიღო ხმალი, ქველებურად დაიწყო ბრძოლა, —
ბრძოლა უანგარო, ერის განსათავისუფლებლად და არა საბა
ტონო ტახტზედ დასაჭლომად და განსასვენებლად, ოდეს წლო-
ბით იბრძოლა გმირთა მცირე კურებულმა დიდი ქართველის წი-
ნა-მძღოლობით, თვითმდომათა ბატონობისა მას ბრძოლა დაუ-
წუნეს, ცილი დასწამეს: მათის მეთაურობით უნდა გაშლი-
ლიყო დროშა მთელი ერის „აჯანყებისა!“ გუშინდელ განკი-
რდებულსაც მოუწოდეს. იცოდენ, დიდ ბუნებოვანი ქართველი
მათ კადნიერებას იძენებად არ იქნება, რომ განხედ გამდგარა-
ყო. მაგრამ წამხდარ საქმესა და უგნურებას რეგვენთა ვერავინ
უშველიდა და ეს მათი აჯანყებიც უარესი კატასტროფით გა-
თავდა, ვიდრე მათ მიერ ხელმძღვანელობა განთავისუფლებული
საქართველოისა.

არა შეჯდა მწყური ხესა, არა იყო გვარი მისი: ერის ხელმ-ძღვანელობა, ორგანიზაცია მისი ბრიოლისა არ არის საქმე მეო-რე ინტერნაციონალის წევრთა სს მათ დაამტკიცეს და ამითი გათვალი ისტორია მათი ბატონობისა საქართველოში. უბართ-დეს ქართველ ერს ეს დასასრული მისი ისტორიის ამ სამარც-ხვინო ნაკვეთისა, ხოლო მოელმა შთამომავლობამ ერისა ამით-ოდენ განიქარვოს გლოვა ულრმესი, რომელიც მას ბედმა არ-გუნა ნაცელად მოსვენებისა და ბედნიერებისა დიდისნის ღვაწ-ლისა და შრომის შემდეგ. ცოცხლებმა იცოდენ, რომ თვინიერ მძლავრ ეროვნულ იდეისა არ არის არც იმედდ უკეთესი მომავ-ლისა, არც ნუგაში დამარცხების შემდეგ, ოდეს საქმე მსხვერპ-ლადა ლირს. ხოლო ჩეკინოვის საუკუნოდ დაკარგულმა მებრძო-ლმა გმირებმა და უმანკო მსხვერპლებმა მარადის განისხვნონ მათ საიდუმლო საფლავთა შინა. და ცრემლი ჩეკინი, მათთვის დაღრილი, მწარე ცრემლია სასოწარკვეთილებისა, საქართვე-ლოს მწარე ბედისა გამო დათხეული.

ഡ. വീരുതൃപ്പള്ളി

1924

შევნარი, მშურს და მექარბება მე მისი ბედი,
ვინც მტრის წინაშე არ მოიხარა არადროს ქედი,
ვინცა ღიმილით და ამაყად — ეს, იმას ნეტა —
მამულისაოვის თავის განშირვას გადაამეტა;

զո՞նց Ծպագամ մօքելու սագը ցածր դուռ և մը բաշքով մօհաս
ան սագը ... Ծպագութիւնը արացքուն է նորաս;
մաս, զուսկ յրգու սասացլաւու գոյա տօնուուս,
մՇԱՐՆԵ, մենաՌՈՐԵԲԱ, մենաՌՈՐԵԲԱ մը ցցու մուս.

მეც იქ მსურს ვიყო. ჩემთვის ბინა აქ არსად არი. რად მათთან არ ვარ? მეც ხომ მათებრ მიცემდა მაჯა? ნეტავ ვიცოდე, ბედმან ასე რისთვის დაშავა? ... გრწმეს, არ ძოკვდები, მოუხდელი რომ დამრჩეს ვალი

და მასთან ერთად მომათავსებს შეც მომავალი,
ვისაც ლამაზი, შეენიჭირო ჰქონია ბედი
და მტრის წინაშე არ მოუშროია არადროს ქედი.

3. 90-60

თეთრი გიორგის ოჩიგანიზაციის შესახებ.

ყველას, ვინც კი დაესწროთ თ. გ. პირველ ყრილობას პ.პ. იჩ-ში, ან ვინც ვერ შესძლო დასწრება და მხოლოდ წაიკითხა ამ ყრილობის ამბავით თ. გიორგის გაზეთის ამ-15 N ში 1929 წლისა, ეჭვს გარეშე, დიდი შთაბეჭდილება უნდა დარჩეს, გა-მოწვეული ამ შევნიერი ისტორიული მნიშვნელობის აქტით, რომელიც უძირდას სი კველა ქართველისათვის, ვინც კი ამა-ყობს ქართველობით, ვისაც გულში უდუდს პ.ტრიოტული გრძნობა. დაუვიწყარი უნდა იყოს ეს ლამაზი წუთი ჩვენი ცხოვ-რებითგან ყველა ქართველისათვის, რაოგანაც არ მოიპოვება ჩვენ შორის არავინ, რომ არ იტანჯებოდეს საშობლოს უმე-დურებით, თავის პირადი ცხოვრების გამოურჩკვევლობით, მო-შორებით საყარელ და სანატრელ საქართველოსა და ყველა ძვირფას მევღბართავან, და არ იყოს მზად, შესწიროს თავი და ყველაფერი, რაც კი შეადგენს მის პირად ბერნიერებას, საშო-ბლოს სრული დამოუკიდებლობისათვის. რასაცირველია, ყვე-ლა ჩვენგანი ცალ-ცალკე კარგი ქართველია, მხოლოდ ეს არა კმარა საერთო საქმისათვის, თუ არა ვართ შედუღებული ერთ დიდ ეროვნულ ძმუზ ოჯახად, რაოგანაც დიდ ბრძოლას დიდი ორგანიზაცია სჭირდება, დიდი ძალა, მლიქირი სულით განც-ხოველებული და ერთ ეროვნულ დროშის ქვეშ შეკრებილი, განმსჭვალული დიდი ახრით და ერთი გზით მიმავალი გამარჯ-ვებისაკენ.

ԿՅԵԼԱՆԻ մըցալցնի զարտ յրուս դա սամշոմծուն ՇՈԽԱՑ է զու-
ռհօրոտ ուստի սայշտուա ցխ դա ուգուածոցի, հռմելու կյալա
յարտցելուսատքու միսալցի դա հռմելու պագուլաւ գամունչ ցըցք
յրուս տաճակ հմենձաս, ալորտուցանցի դա Շեղուրց կյալ սարցուն
գաճառու ցոյցուն դուզու մոիշանի յրուս յաճացուս սայցունցի սա-
թուն սայշտցելուսատքու սաճարցը լուց օգալս. ցև ու ցիշա դա ու
ուցուոցի, հռմելու յիշտաժ-յորտու դա ծննջեթուց շնու ուցու
թոյուն յարտցելու յրուսատքու, հռմելու պաց Շիհց յալու, հատ-
գաճա պա ցի հմենձունձու դա մուժիւագցի ու պէտքը մհացալու
սայցուն յաճացունցի դա ամու Շեղուրցնու օւգեց շնու դա
սահայու սայշտցելուն ուսւուն.

აი სწორედ ამით აიხსნება ის გასათცარი და დიდებული მოვლენა, რომ ქართველმა ერმა თავის ისტორიის დიდი უძღვერების ხანაში მყისვე იგრძნო ვინ არი მისი ნამდვილი მეგობარი და ვინ უნდა იყოს მისი ხელმძღვანელი და ჩაბაზრა თავისი ბედი თავის საუკეთესო წარმომადგენელს, საუკეთესო გამომხატველს მისის ეროვნულის სახისა და გრძნობებისა, — თავის საყვარელ გმირს ქაქუცა ჩოლაკაშვილს, რომელსაც გულით და სულით ენდო, გაჰყავა მას და შესწირა სამშობლოს განთავისუფლებისათვის თავისი ხანგრძლივი შრომით შეძენილი ქონება და ძირიფასი ცოლ-შვილი. ამ აზრით აღფრთოვანებული იარაღით ხელში გამოვიდენ ქალიცა და ვაჟიც, რათვანაც სწორედ ქართველს ახასიათებს, მას კვეთვის შოთას სიტყვები: „ლევი ლომისა სწორია, მუ იყოს გინდა ხვადია“ ა. და, მიუხედავად იმისა, რომ ბრძოლა სწარმოებდა საშინელ მნელ პირობებში და არავითარი შესაძლებლობაც არ იყო გამარჯვებისა, ერმა გამოიჩინა მასში მუდამ დამარტივლი დიადი სულიერი მალა, სიყვარული, მოვალეობა სამშობლოსადმი და ერთსულოვნება და საყვარელი მეთაურის წინამდლოლობით თავანწირული შეგძრძლოა ასჯერ მეტ რიცხვოვანს და შევნიკრად შეიარაღებულ ურჯულო მტერს, ყოველ ადამიანურ სახეს მოკლებულსა. ხოლო ივივე ქართველი ერი დამოუკიდებლობის დროს ბრძოლის უკეთეს პირობებში მყოფი, უკეთ შეირაღებული, სრულებით არ გამოდგა ბრძოლისათვის. მან ვერ გმოიჩინა უნარი თავის დაცვისა, იგი არ გაჰყავა სოციალისტებს, რათვანაც სოციალისტი ქართველი ერისათვის სრულებით მიუღებელია, ეწინააღმდეგება მის ბუნებას, მისი ცხოველების წეს-წყობილებას, მის ეროვნულ გრძნობებს, უარ-ცყოთ მის სარ-

წმუნიკებას, თვით სამშობლოსაც-კი! და აბა რა უნდა ჰქონდეს
მასთან საერთო ქართველ ერს!

ყოველ ერსა ჰყავს თავისი სათაყვანებელი წინამშლოლი, რომელსაც ესმის სულისკვეთება მისი. ერთი მხოლოდ მას გაჰყება, —თავის ქაქუცას, თავის პილსუდსკის, თავის მუსოლინის..., და არაოდეს ფირდანა-რამიშვილს, რომელნიც მის სულსა და გულს არაფერს არ ეუბნებიან, ვითარცა უცხონი მის თვის.

ერისა და ქაუცას ბრძოლის გზა ჩვენ წინაპარ-
თა გზა იყო, მამა-პაპათაგან ბეგრძელ ნაცადი, ეროვნული
იდეით გაშუქებული, რითაც საქართველო ყოველთვის იმარ-
ჯვებდა და რითაც მან შეკვენა „ოქროს ხანა“. ამ გზას გადაც-
დარი კი იგი ჰერგავდა სულიერ ძალას, მარცხდებოდა, ეცე-
მოდა ზნეობრივად, ჰქებოდა მისი სახელმწიფოებრივი ცხოვ-
რება, უფერული სტებოდა მისი კულტურა და ერი ფიზიკურა-
დაც უძლებოდა. ჩვენ სისუსტეს მტერი თავის სასარგებ-
ლოდ იყენებდა და ყოველ ონისძიებასა ხმარობდა, რომ ხელი
შეშაოა საქართველოს გაერთიანებისათვის, რათგანაც არგად
იცოდა, რომ შეერთებული საქართველო, ძლიერი ერთსულოვ-
ნებით, ადვილად აჯობებდა მტერს, თუნდ რომ უკანასკნელი
რიცხვით ბეგრძელ მეტიც ყოფილიყო, რაიცა არა ერთხელ
დაგვიმტკიცა ჩვენმა ისტორიაშ.

აი ეს იდეა ერთი გაერთიანებისა, ქველთაგან ნაანდერძევი აზროვნება, ნამდვილი ეროვნული მიმართულება, პეშმარიტი ეროვნული იდეოლოგია ასულდგმულებს ჩვენდა სასიამოვნოდ და საიმედოდ თეთრი გიორგის ორგანიზაციას, რომელსაც შეადგენს ჩვენი საუკეთესო პატრიოტულად განწყობილი ახალგაზრდობა. მასვე ეკუთხნიან წევრები საქართველოს განთავისუფლების 1914 წ. კომიტეტის, ხოლო ბეჭადი მისი ბრძანდება ბ. ღენერალი ლეო კერძესლიძე, აგრეთვე წევრი ხსენგბულ კომიტეტისა, რომელსაც პირველმა ამოიღო დიდი ომის დროს მამა-პაპური ხმალი საშობლოს განთავისუფლებისათვის.

თ. გიორგის მოძრაობა საქართველოში ახალი არ არის, არამედ ქელი და მუდმივი. მას ჩეცნი ხანგრძლივი ისტორიის განმავლობაში არა ერთხელ დაუცავს სამშობლო დაღუპვისა-გან და ჩაუყრია საჭიროებული მისი აღორძინების, მისი აცავების და მისი დიდებისათვის. მით იმარჯვებდა საქართველო და მიის-წრაფედა ამაყად „ოქროს ხანისაკენ“. იგი განაგრძობს ჩენ წი-ნაპართა ბრძოლას თავისუფლებისათვის, ჩენ საამაკო გმირ-თა საქმეთა, — სამშობლოსათვის თავდადებულთა, ქაქუცას და მის შეციცულთა, და აი რად იზრდება და ქლიერდება იგი თვალსაჩინოდ, გვაჩვენებს რანათლად ჩენს უწმინდეს ეროვნულ მოვალეობას და ცხადად გვიხაზამს იმ ერთად-ერთ ისტორიულ გზას, რომელსაც ყველა ქართველი მამულიშვილი მოვალე დადგეს, - გზას, რომელიც მიგვიყვანს ჩენ უკეთეს ზრახვათა და გულის-თქმათ აღსრულებამდე და რომლითაც შეიძლება დავი-ბრუნოთ სრული დამოუკიდებლობა და ახალი „ოქროს ხანა“,

თ. გ.-ს ორგანიზაციის იდეა დაიბადა შეტეხის ცისქში, დაპარომილებულ ახალგაზრდათა შორის. აქ განმტკიცდა ეროვნული ახალოენება, იფერთქა გრძნობამ მამულიშვილურმა. ახალგაზრდობამ ფიცი დასდო საშობლოს თავგანწირულ სამსახურისათვის და შეადგინა ძმური ეროვნული თეთრი გიორგული კავშირი, რომელმაც კურთხევა მიიღო პირველ ყრილობაზედ პარიზში. ეს ყრილობა გაისხნა ბ. თავმჯობარის დიმიტრი ჭავჭავაძის მიერ გრძნობით აღსავს სიტყვით და პატრიოტული მოწოდებით სახოგადოებისადმი. ბ. ლენინი ლეო კერეულიძე არჩეულ იქმნა თ. გ. ორგანიზაციის ხელმძღვანელად და ასან ჩაიბარა ჩვენი ისტორიული ეროვნული დროშა და წმ. ნიშანს ჯვარი ვაზისა. ამ მას აქეთ უმეტეს მოვალენი ვართ ქართველნი უდიტმესი პატივი ვსცეო და ანგარიში გავუწიოთ ამ დიდად მნიშვნელოვან, თ. გ. ორგანიზაციას და მის ძვირდას ხელმძღვანელს, რომელსაც მინდობილი აქვს უდიდესი ნიშანი შეერთებულ ეროვნულ ძალისა და გამარჯვებისა და უწმინდესი მბლება ჩვენი რჯულისა, ნამუსისა და კულტურისა. შვენიერი ციყარ წეოთ, როდესაც ახალგაზრდა აბაშიძემ მიმართა ბ. ლენინ. კერეულიძეს სიტყვით: „ამ დროშით გავიძეხ, ბელადო“, თ. გ. ჩაბახიძემ: „გთხოვთ ჩაიბაროთ ეს დროშა, ნიშანად თავისუფლებისა, რომლისათვისაც ქართველი ერი იბრძოდა მრავალ საუკუნის განმავლობაში, და ეს ჯვარი ვაზისა ნიშანად ქართული კულტურისა“ თ. რასაკვირველია, ეს ისტორიული ეროვნული აქტი თ. გ.-ის პირველი ყრილობისა და გრძნობიერისიტყვა ბ. ლ. ლ. კრესელიძისა არ დარჩება უმნიშვნელოდ ქართველ ახალგადოებისათვის, მთელი ერისათვის გამოილებს იგი დიდაკორტს; გააძლიერებს რა თეთრი გიორგის ეროვნულ, მაშასა-მამებსრულებით უპარტიო და წევლასიურ ორგანიზაციას, შემნისარ ერთ-სულოვნებას ქართველი ერისა, რაც აუცილებლად საჭიროა საქართველოს განსათავისუფლებლად ერთოთონოთ თორმები ჩაიშა ბრძოლისათვის.

პირადად მე, როდესაც მესმა თ. გ. ორგანიზაციის დარწება, მისი უშმინდესი ეროვნული მიზანი, მისი ნათელი იდეალობია, როდესაც ამოვიყითხე თ. გ. პრესიტან ჩემი სკუთარი აზრები, სულისკვეთება და ჯოველი, რაც მიფიქრია ჩემ სამობლობრივ, მაშინ, როგორც ქართველმა და დიმიტრი ბაქრაძის შეიღმა, ვიგრძენ უშმინდესი მოვალეობა ჩემი ერისა და მაინ-ტემის სახელის წინაშე, იმ წამსვე ჩავდგე თ. გ.-ის მებძოლთა იგზი უბრალო ჯარის-კაცად და გულით და სულით გავხდე

წევრი ამ ოჯახის, რომელიც წარმოადგენს ნაწილს იმ „დადი
ისტორიული ლაშქრისა, უმაღლესი მთავარ-სარდალი რომლი-
სა იყო და არის თეთრი გიორგის სულის ჩამდგელი, ალექ-
სანდრე ბატონიშვილი“.

შე აქ არ განვიძებორებ თ. გ. აზრებს და პრინციპებს, მის
იდეოლოგიას, კულტურულს, რაც მის პრესაში დაწერილია. მხო-
ლოდ უსურევებ კულტურა ქართველს, ღრმად ჩაუფიქრდეს თ. გ.
მიმართულებას, მისს მოძღვრებას. უსურევებ, რომ კულტურამ ჩას-
თვალოს თავის პატიოლულ მოვალეობად წარყითხოს და გა-
დაიკითხოს მისი პრესა, დიდი ყურადღება მიაკციოს თ. გ. დი-
რექტორის მოწოდებას ქართველებისადმი 1926 წ. მკათათვისა
და განიმაჟეალოს მისი აზრით.

გულით ვუსურვებ ყველა ქართველს, ქალია იგი თუ ვაჟი,

სასრულოს უწმინდესი მოვალეობა ქართველისა სამშობლოს წინაშე, განამაგროს სულით და რიცხვით ნორჩი თეთრი გიორგის ეროვნული ორგანიზაცია მის რიგგმი შესვლით: შეუძლებელია ახლა ჩვენ განცალკევია და პარტიობა, როდესაც საქართველო იღუპება და სისხლით იცრება. მალა გვჭირდება სამშობლოს სრული განთავისუფლებისათვის! შევასრულოთ ეს მამული შვილური მოვალეობა, ძმურის ერთობის სალამით ხელი გაფეხულოთ ურთი-ერთს, რომ გავიმარჯვოთ და პირნათლად წარესდგეთ ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენ მშობელთა და მამა-პაპათა საფლავთა წინაშე. გვახსოვდეს, რომ ჩოგორც პოლონეთში წმინდად აღასრულა თავისი მოვალეობა, ოდეს ეროვნული ერთობით დაიბრუნა დამოუკიდებლობა, უპირველეს ყოვლისა თავისი საკუთარი ძალით, ჩვენც უნდა დავამყაროთ ჩვენი იმედი უმთავრესად ჩვენ საკუთარ ძალაშედ, ვინაითგან უცხოთა თანაგრძნობა და შველაც მხოლოდ ერთსულოვანა და თავისულებისათვის თავგანწირულად მებრძოლ ერთა ხელდრია. ყოველივე ამას ამტკიცებს ისტორია ერთა განთავისუფლებისა. და უეპელი გამარჯვებაც ჩვენი ჩვენივე ერთობისაგან და მის მიერ შექმნილ მალისაგან წარმოიშვება:

ღენერალი შაქრო ბაქრაძე.

საბართველო უფინარეს პოვლისა.

ვარი დროითგან აშომრავებს მას და რეტრითაც ქართველი ხმალსაც იქნებს და ამავე დროს მღვრის, მენებს, ანროვჰებს.

ქართველი ერთ თვისის სნაგორდივის ისტორიის განპავლობაში მეზობელ ერთ კულტურის კულტურას წარიდოდა, მაგრამ, მსგავსად ელლინითა და სწავლით და კულტურის ერთა, იგივე ძლიერ ერთგულ კულტურის დასაცავთა ხულმა უ-სოსაგან შეთვისებულს და ისე შეჰქონდა ქრისტულ-კათოლიკულა საბაზილი ეს ცეცხლისაგან შეაძენი საუნჯე. ქრისტიანობის მიღებამდე ეწინაერეს განიცადა საქართველოს გავლენა სპარსელი პელეტიასა, ქართულ საქართველოთ სარწმუნოებას სახტიყად ეროვნულად მასდაცნები, მაგრამ კურც ქართველთა ერთვნული თავისებულობა შთანთქა სპარსელმა გავლენამ და გერგ მასდაცნები, ქართველი წარმართოდა. ცეცხლთაგან შეთვისებული ელლემბერები ქართველთაგან შეიძლება ნაკლები იყო და უფრო შეტარ გადაკართულებული, ვიდრე სხვა ერთ მიერ მათ შეზღუდულთაგან შეთვისებული ერთვნული მთლენებული აცხო კულტურული ელლემბერები. სიმებნა ენისაგან ქართულს განსაზღვრული ელლემბერები აქვთ შეთვისებული, მაგრამ ქართული ენა არ არის ნარცე სომხეთ-ქართული, და სიმებნეს კიდევ შეტარ უფრო ძვლევად აქვთ შეთვისებული ქართულისაგან. ვა არა ქართულს სიმებნეს-გან. — ბერძნები გაცლენაც იყო საქართველოშეც, მაგრამ ქართველთას არ სწავლია ის ბერძნ გამოწმებისა, რომელიც მწვავ ბერძნისათვის ეთნიურ ელლემბერს. ჭანების ნაწილიც კი არ გამოწმენდებოდა, რომ პოლიტიკურად საუკუნეთა განაცლებისამი სრულიად მარტივილი არ ყოფილიყო საქართველოს პლიტიკურ ცხოვრებას. ზღვიდ ის ნაწილები ჭანეთისა, რომელიც ასლო იყო საქართველოსათან, გადარჩა გამოწმებას, მიუხედავად იმისა, რომ პლიტიკურად საქართველოს ნაწილს იგინი ძალიან დაითანა დასაცავთა განვითარებას, და დღესაც ხცოვნდებოს ჭანეური ენა და შენაზღლია მოდგმა ჭანეთა თანამედროვე ლაშისტანში, ვერ შეხძლო რა შათი აღმოფსება ვერც ასმალთა შეაცრმა ბატონიამ საუკუნეთა განპავლებაში და კურც გამჭელებაში.

ათას-ნეომას წელნები შემთხვევად, არაც დაიბარა ქრისტიანების საქართველო, რცმლის შვილინიც ჩვენსა ვართ. სულიერი ძაფი არ შექმნავტებილა შთაშემსავალიდბათა შერის ამ დროის განმავლობაში. უკვედეს საქართველოსთვის რაც ჟავაგამიონებს, იგი უზიღავია, ხელოვ მე-IV-V საუკუნითვან პრონიდით საქართველოს რეგისტრ ერთს ცვენხალ ღრგანისმს, რომლის განუყოფელინი ნაწილი ჩვენა ვართ და რომლის გარემო ჩვენს არარაბია ვიქმნებოდით. ამ დროითგან აღიწერება ცხვევრებია ჩვენი ერისა, დიდ ისტორიულ პირვენებათა — საქორ და სამკლეხით მოზღვაწეთა, — აღიწერებიან საშენი შაორი, ცვალებადი ბედი საქართველოსა საუკუნეთა სრბოლამი. ვხედავთ ოვალით წინაპართა შემთქმედებას, დიდსა და მრავალფეროვანს, და საკიონურებლივ ძეგლთა შერის ზოგი ცვენხალად დარჩენილა, ზეგისა კი ნამთი, მაგრამ ნამთი მაჩვენებელი შენიერ ქმნილებისა და ძვირფასი ჩვენთვის, აღმძრებელი ჩვენს გელში მრავალ გრძნებათა — წარსულით ხიახისა, დაბარბულისათვის გლოვისა და შვილთა კალისა, გვლევ აღვადგინოთ დიდება და ბრწყინვალება შავ დროთაგან ვწებულ საქართველოისა.

მღვიმე გვდევსია შეეძრებდა ქართულ გადახსიას ქრისტეს ხე-
ყვარელობათა და შის მცნებითა აღსარებით? ბეკრი სხვა კადა-
სია, მსოფლიო და ეროვნები, უფრო ძლიერი იყვა, ვიდრე
ქართული, მაგრამ ქართული გადახსია იმდევნებავე ხელისწ
ენგრეგია სანიღებდა ქართული პელიტერის შესაქმნებლად, რა-
თ დღნებისაც სხვანი უდიოგხსნი და უძლიერებსნი გადახსიანი, ხო-
ლო ქრისტე და შის სასარბა საქართველოს გადახსიას უკმო
ესმოდა და უფრო უყვარდა: მათი სახელით საქართველოში
გაცი არ წამებულა! ისტორია საქართველოს გადახსიას უფ-
რის ქრისტიანება, ვიდრე ისტორია სხვა გვლეხიათ. ლოია-
ლები და ტერკვემდები უცხოა ჩვენი გვლეხისიათის, წილი
გიორგი მთაწმინდებული და გრიგოლ სანიმელები ტელინი
რიან ფრანც ასსინელთა. — ჩვენი წარსელის საზოგადოების
შევერებაც თან - და - თან ირკვევა და იქაც რაინდობა და
სათონება სჭარდებს სიმგაცემისა და ბარბაროსისას. გვ-
რიპის ფეირდალობამ და შისმა სამართალმა შეტე იღვ-
და ეს ბარბაროსული სიმგაცემ, ვიდრე ქართულმა: თამარის
შეფრინის დროისა, ამბობს შემატიანე, საქართველოში ტაცი
არ დახჯილა ხიკვიდილთა და ახორთა მორებით, გარდა ერთი
მოდალარისაც — თა რაოდენი შრებმა გაუწევიათ ქართველ
შეღეთა და პოლიტიკოსთა ქვეყნის დაურკვბისა, დაცისა,
შეტრაგან განთავისულებისათვის! რაოდენი ჰქოა, თავ-
განწირებულება, სიმამაცე და გმირობა გამდევჩნიათ დაწყებული
პირველ ჩვენ შეირ ცნობილ მოღვაწეთაგან ერგალე თა ხელო-
მენ მეტეგმამდე და სილომენ ლეონიძემდე! რაოდენია მსი-
ტოლიდ ისტორიაში სელმწივა მსგავსი დავით აღმაშენებლისა,
— ჰქოით, სარიდობით, მარადი ქრისტიანული ზეგადით,
მტერთა მიმართ ლომბიურებით, ადამიანის პირვენებისა და
უცხო სარწმუნოებათა პატივისცემით? რაოდენია მეფე, რა-
შელსაც თვისი მტვრად ქვეული სამეტო ისე აღმმენებით,
რაგორც დიდისა დავითმა დიდი საქართველო აღაშენა, სა-
ქართველო მეტეგმა-მეტეგმა, და სად არის სხვა სახე ქალ-
ქულმწივის, მსგავსი დიდის თამარისა?

ଦ୍ୟାମ ମେଘକ୍ଷୁଯିର୍ବ୍ୟୋଦା ଫାରଦ୍ଯାନ୍ତ୍ୟମିତିରେ ବେଳେମ୍ ଥିଲାମିତିଶାଙ୍କାର
ଦାଶ ବିନାବାରତାଗାନ ଫ୍ରାନ୍କ୍ସିଅର୍ଥାକ୍ଷେମିଲାର ରୀଳାନ୍ଦନ୍ତିରୀବା । ଏହିବାରରେ
ପ୍ରାଚୀରାଜ୍ୟରେ ମାମା-ପାପାରୀ ନାନ୍ଦିଯାର୍ଥମ୍ଭାବୀ ଓ ଉଦ୍‌ଘେ ମେଘରାତାଗାନ
ଶ୍ରଦ୍ଧାରୀରେ, ରାତ୍ରୀମାର୍ଗଦାର ମାତ୍ର, ଦିନମିତିରେ ମାମିଶ୍ରାନ୍ତିରୀ । ଏହା-
ଦ୍ୟାମ ଓ ରୂପରୀତି ମହିତିଗାନ ବିନିକ୍ଷେତ୍ର ଓ, ଉଦ୍‌ଘେ ଯାତ୍ରାକାର-
ଗାନ୍ଧାର, ରୂପରୀତି ରୂପମଳୀ, ବିନାବାରତାଗାନ ରତ୍ନମା ନ୍ୟୂନ
ମିଠା ଦ୍ୟାମରୀକୁ ମେଘକ୍ଷୁଯିର୍ବ୍ୟୋଦିତିରେ ପାଇବାରେ । ଏହାମହିତିଶାଙ୍କାର
ଶ୍ରଦ୍ଧାରୀ, ଓ ପାପାରୀରେ ରାତ୍ରୀମାର୍ଗ ପରିଦର୍ଶକ ରୂପମଳୀ-ମିଠାରେ
ଦ୍ୟାମ ପାଇବାରେ ରାତ୍ରୀମାର୍ଗ ମାତ୍ର ।

ეს არის მაღა ერთია. ყოველ ერთია დაგროვილი ახეთი
ძალა, რომელიც შინ იუდას ებრძვის, გარედ მტერს და აცვ-
ცხლუბს ერთა, განაგრძობს შემიჯმეობას, კვლავ ადამშნებს
დანგრეულს, ჰქმის ახალს. ჩვენზე ამ ძალამ გადავგარჩინა
ციცქალი, რომ სულ არ წარვსწყდით იმ მოწმდვაცებულ მტე-
რთაგან, რომელთა შემოსევათა ტალღები მუდამ აწყდებოდა
საქართველოს, უფრო ძლიერი და კი მე-XIII საუკუნითვან,
და რომელთა წინააღმდეგ ბრძოლაში უკანასკნელი 6 საუკუ-
ნის განმავლებაში გაანახვრა საქართველო და დაპვეითა
პეტრეა და გროვდ ერთვნული პიროვნება მისი.

განახევრებული, ბრძოლით დაღლილი აღმასავლეთი საქართველო მრავალი შეფეხმ რუსეთს შეაწყალა. მგრანა მეტებს, შესცვალებას და მშვიდობას მიანიჭებოდა მის ქვეყანას ერთ-მორწმუნებ რუსეთი. რუსეთმა შემდგვლითანავე ყიფი გასტენა და აღმასავლეთი საქართველო რუსეთის პროვინციად გახადა. შემდეგ აგრეთვე ფიცის გატეხითა და მალით შეიქრთა რუსეთმა დასავლეთი საქართველო და ძღლის დაიპყრა პატარა პატარა. რეგიონი წარსულ საუკუნეები ქართველი ებრძოდენ ირ დიდ იმპერიას, სპარსეთს და ისმალიტეს, და ას ბრძოლაში განახევრდენ, მაგრამ მაინც ქედი არ მდებარეობა მათ წინაშე და მდგრადად არ გამსდარან, ისე ასეთ მთელი მეტსრამეტი საუკუნის პირველი ნახევრის ბოლომდე ებრძოდენ ქართველი და სხვა გავპასული დიდ ჩრდილოეთის იმპერიას, სან ძლიერად, სან სუსტად, ზოგი მეტის, ზოგი ნაკლების წნის განშავლიდაში, მაგრამ ყდველთვის და ყველა გმირულად, და დღეს მაღალ დაიმდრჩილა იგინი, კიდევ განაგრძოდენ ბრძოლას სხვა გზით. საქართველოს ერთვნული ძალები, მიუხედავად საქართველოს ეპლებისა და ყველა დაწესებულების შესპანია რუსეთის მიერ, მიუ-

მაგ კვლავ უფსერელში გარდაგდო ნაცართაგან ღდნავ ად-
მდგარი უპერები საჭართველო.

ეს ძირდეტი სული იყო ილია ჭავჭავაძე რეპ მოჰკა. ილიას მკლელები ფილიპე ჭავჭავაძის იდგის განმახორციელებელი იყვნენ. მაშინ, იმ შათლაც შავ დროს საქართველოსათვის, ერთი პატიოლუს სასახლაში გრძელდა წანის გრძელები და დამა მგნებელები შესძლა: ტყესა სკრიან, ნაფრდები სცივაც! დაას, მაშინ ბოლშევიკი მასარაშვ და ის დადი მგნებელები გრძელდ იყვნენ! ვინაითგან სული იგი ბორდეტი არ იყო არც ბოლშევიკური მარტი, არც მგნებელები მარტი, არამედ ქართულ - მარქსისტული, ს. - დამოგრძელიული, და სანამ ჩსუბი არ მოვიდათ მგნებელების და ბოლშევიკების ღვთა გასაყდარი იმ ერთა, რომელნიც ბოლოს და ბოლოს დასცეს, მანამდე ეს სული გდევა მათ ყველას! და ანლაც ნურავინ ითქმირებს, რომ გახყოფის შემდგე თითქმის მარტი გალებების აცხვალებს იგი და მგნებელებს სხვა კოროლი სული! ბოლშევიკ-მგნებელები გრძელდებნა! მოვა დრო და პლაზ შეგრძელდებიან გრძელდებნა! მოვა დრო და პლაზ შეგრძელდებიან გრძელდებნა!

ეს ბაროტი სული დაჲქროდა საქართველოს, ოდეს დიდი ტბი გამოცხადდა. ამიტომ არც კი მოინდობა ს. - დეპარტატიაშ დაფასება იმ დიდი ისტარიული მომენტისა, აღეს დეპარტატი და საკითხი საქართველოს სეკურიტეტის შესაძლებლებისა. სოფიალიზმი ქართული რუსეთს პეტ უღალა-ტებდა! — ძლიერი გერმანია რუსეთს სრესს, დამარცხე-ბული რუსის ჯარები ძველს რეჟიმს სპილს და ამით სარ-ებოლობებს წევდლებორგობები და ჰქმნია ინვენტიტ მთა-კორპას დამტუმნებელი კრების მოსაწვევად და იგმო-კრატიულ რუსეთის შესაქმნელად. და ჩვენი საციალისტები დენებიდებნ მდნაწილეობა შეიძლო რეჟიმის შექ-საში, სადაც საქართველო ისევ მონა იქმნება რუსეთისა! ქა-რთველი 『სახელმწიფო მდიდარებელი』 რუსეთში ამჟერებიან განთავისუფლებისათვის განმხადგენ სხვა გრეგასაც პი! გაღლევიშნი მათ საქართველოსაკენ მოგება. გავგასიითგან გარდის დამარცხებული და გადალევი კედული რუსის ჯარი. თურქები სასულოვბებს აწვდიან. იძულებული არიან ამიტომ ს. - დემოკრატები თვით მოუარიც ქვამანას. შეიქმნება ჯერ აძიგორ-გავასიის უდიღე სახელმწიფო, მგრმებ დამოუკიდე-ბებები რესპუბლიკის გაგასიისა, გარეთგან იძულებით და არა დიდის სითვან ნაზარდი დენებით და სერვილით გრის განთავისუფლებისა. იწყება ბოდიში მთელი ქვეყნის წინაშე, რომ საქართველო მხრივდ იძულებული იყო დამო-უკიდებები ცხადი ცხადებები დაშტაც, თვარა ის შეუძაპ ლოდებული დარჩებოდა რუსეთისადმიც! შენდება საქართველოს

სახლშიიც თ. -დემოკრატიულ დიქტატურაზე, — უდიდეს
კრატიულები განსტიტუციით ქადაღდებოდ, ხდილ ნამდვი-
ლად ნახვრად ძალშვევიკური. საქართველოს დამოუკიდე-
ბლობა ტაქტიკაა თ. -დ. მთავრობისათვის! არა გროველ
იმგრძელებნ ამას ფულიდალურ პრესსაში! ძლიერი გროვნუ-
ლი ჯარის ნაცვლად რეგისტრით სახალხო გვარდია»,
უნდღის დღეზე 『რეგისტრით თავად აზნაურიდისადმი, ქარ-
თულ სამხედრო მალათადმი, ყიდვებ ანგარიშა და გონი-
მოცე მციანეობას შევლებული სამეურნეო რეგისტრმები,
აარტიის განუსაზღვრელი ბატონიდა, ნამდვილი თურქები
მართვა-გამგებება, ძალის ძალშვევიკურთან ცნობილი ხელ-
შეგრულება და ასალამი ამსანაგ ლენინსა, და საკრძისი
იყო რდმ გრთად ერთ გვრდის სახელშიიფლის, ინგლისე,
რეგისტრაც გრმანელთა წასპლის შემდგე საქართველოს მი-
წა-წყალწედ დეხი ჰერნდა დადგმული და მაინც და მაინც
ძალიან არა გვწყვალობდა, ჯარი და ფლობი გაყვანა საქარ-
თველოთვან, რომ ქართველი ბოლშევკების სელმძმელანელი-
გით წითელი დროშით რუსები შემოსევიდნ ჩვენს ქვეყანას.
ჩვენ თ. - დემოკრატებს ძლიერ გაუტებათ დიქტატურა და
ძლიერ ჟენერებულინიწამითიდან გვრდასი, წართვესრამათ
სახრავი მათმა განაყოფება მმგბემა. მას შემდგე იგინი ეს ათი
წელიწადია - სცდილიდებ დაიგრუნონ წართმეული. ამიტებ
იგრძვიან დამოუკიდებლობის აღსაღენიად და არა იმიტებ
რომ ერთი უფლებად მიაჩნიათ იგი. მაგრამ, განვითორევეთ,
ისიც შესაძლებელია, რომ გალოცს და ბოლოს მმგბი შერიგ-
დებ და გრთად მოესწოდებ გატეგიდის სურას, ვანაითგან
მათ გრთი სული უდგიათ, ის სული, როგორიც წამდვილ
დამოუკიდებები საქართველოს პეტ შექნიდა და როგორ-
მაც შეიძლება გიდვე გრთი საუკუნით მოუსცდ მას ბოლოიტი-
კერი მოვაკალი. სხვასულიც იყო საქართველოში, სული გრო-
ვნელი მაგრამ ძორებმა სულთა სძლია მას და მისი გამარ-
ვება სიკვდილი იყო საქართველოს სახელმწიფოს. ბოლ-
შევიკების ბატონიგა ამ ბორები სულის გამარჯვების შემ-
დგე გამართული ორგია, მაგრამ ამით მაა ამოსწურა მთვლი-
თვისი სიგრძეშ და განშიშვლდა მთვლის თვისის უმც-
რვებით. ამიტებ ამოსწურა მალაპ მისი, ვაგის გვლით და
არსებობს, და იმგდი უნდა გვდონდებ, რომ ასლოდა აღსა-
ნელობა ასახულით სართული მარტივისას ს. თ-ისა

წყებს ცხლების ტრიალი, ნაფატები უ. ხავთმი ვადმოცვიდა. ილიას სისხლი ქართველი ერის სისხლი იყო, რეველის დღემდე იდგრება. პირდაპირნი განმეორდნი მარქსიზმის ძარღოტი საქმისა საქართველოში ბახარამები იყვნენ. ქორდანია მსაღლედ გარეშე პელიტიკურ მთვლენათა მიერ იყო იძულებული გადაეხვია პირდაპირ გზისათვის და ნაფატი გთ გამატებულორცნა იგი სამძღვროთგან რეზის სისტემით შემდგრილმა მასარამებ. თადა რიცხვი რჩეული ქართველებისა, თავად-აწნაურთა, სამღვდელოებისა, ინტელიგენციისა, მუშებისა, ვისაც ჰქონდა ინიციატივა, ენერგია ბრძოლება, ვინც იყო მარტობელი ერთგულ ტრადიციათა და პელიტერიისა, ვისაც უყვარდა მამა-პაპათა მემკვიდრეობა, წარსული, ვინც იყო მამქმედი ეკვნომიურად—დაჲსეცეს, დაჲსეცეს, დაამცირეს, გაადატაცეს, მოვკლეს სული, შეუგინეს სარწმუნოება. მტერს სერს დარჩეს მართლაც მასსა, რომელი სიტყვაც ასე უყვარდათ და უყვარსთ დღესაც სეციალისტებს, უნგიბისყალფ და რბილი მასსა «ზალხისა», რომელსაც თვისის ფარტაზისამებრ მოზელენ ჯუდაშვილები— მახარამები, რ. მ. მიშვილები. შეგილა კი არ ამბობდა მათი მოძღვრება — ისტრიას არა ჰქმნის პიროვნება, არამედ

ნიშმიგ ამ ზეირთისა გნდავ უნდა ვიცოდეთ ჩვენს,
ვისაც შიზნად გვაქვს დასასული, ახალი საფუძვლი ჩავუყა-
რდეთ საქართველოს მღმავადს.

ის მიწა წყალი, როგორიც წაგვერთვა და განადგურდა
წარხელ საუკუნეთა განმავლობაში და უპანასპენტლად შემთ-
ხელ მტკრთაგან, კვლავ საქართველოს ნაწილად უნდა
განხდეს: ის იყო უმაგნიტურები წიაღი ჩვენი პულტურის
აღირძინებისა, -კუკლი ნანგრევი ამას მოწმობს. მამა-პაპა-
თა დაკარგელნი საფლავნი იქ არიან. წარსულთან გადაჯა-
ჭველ სულს ქართველი პატრიოტისა კავშირი აქვს მოგლე
ძველს საქართველოსთან, მიზე შეცვლ პუთხესთან. იქ კვლავ
უნდა დატრიალდეს ქართველის თახი შრომად, ხმალი
დაცვად მამლებისა, კვლავ უნდა გაისმას ენა ქართული, ჰან-
გი ქართული, კვლავ უნდა აღსდგენ დიდგენელნი ნანგრევნი
ტრუთა ტაძრებად, საყდრებად სახარების დმგრისა, როგო-
ლებაც კვლავ უგალდებონ ძველ ქართულ საკალოგლოთა: აღმ-
დგარი ნახვარი გვლავ უნდა შეუმრთდეს თვისს მორუ-
აგრეთვე განწმენდილ და განმომოგლებელ ნახვარს, საუკუნე-
თა განმოვლებაში დაშორებულს, საქართველო უნდა განიწ-
მინდოს, განმოვლებეს, გაქართველოდეს, გადიდებეს, გრი მრა-
ვალ - რიცხვვან იქმნას, რომ საქვეყნოდ აღარა გრცხვენო-
დეს ქვეყნის კნინობისა და გრის მცირე - რიცხვვანბისა,
რომ მეტი დიადი პიროვნება გამოვიდეს გრის წიაღთაგან,
რომ მეტობა ადვილად ვეორ წარვიტაცის 『ვით უმშე
მსს ვერძლო』.

ლიისია და სხვათა კონტროლირებული იყო. საქართველო არათერ ყოფილა გენტრალისტური სახლმწიფო. დავით-არმაშენგვაძლის მონარქია დამანგრა მეცა-შემრე საუკუნეები ისე, რომ აძლილურულმა იღნარქიამ ვერ მოასწორო ევროპული მიზანი შექმნა საქართველოში. დიდი გამო-ქა საქართველოს გრობისა გენტრალისტური გრობა, არ ყოფილა. მეგრებებმა საუკუნეთა რესტაინი მიერ სა-ქართველოს გენერალინგბადად გარდაქცევამდე საქართველო და-ყოფილი იქნა სამფლობელი და სამთავროებელი. გაერთიანების სანახი მსწრაფლ წარმავალი იყვნენ. რესტაინი ბატონი დამდინარების დროს საქართველო, გენერალინგბად დანაწილებული-მხდარიდ გრობი დიდი იმპერიის საზღვრებში მიეჭდა, — ეს იყო მისი გადატანება. და დღემდე წარმადადგნენ ათვე-ლი კუთხის საქართველოს ცენტრალი, თავისებურ ნაწილს საქართველოს გროვნოს აღგანიხმია. ყდეველ ნაწილს აქვს თავისი ინდივიდუალია, ხახე, სახელი მისი მდი-დარი წარსულით, ისტორიით, განსაკუთრებული ბუნე-ბა. ეს ნაწილი ფარდებულად უნდა შეგვაშირდებო და ქარ-

ნველთა გრავიულის, სულიერის გრავის, მაგარი საღლა
უნდა შეძლევითიღ. თვითმმართვის კუთხის პრინციპი უნდა გახ-
ოს დიდ ქრონიკ პლატიურულ ცენტრულ დარაღა გრავი ცენ-
ტრის მიერ იყოს პლატიურულ და მარტილუ მოყვარ საქარ-
თველთ, და გიმევ ბევრი ჭარატბისა და მარტილუ ცენტრულის-
ის წინაშე ამგვარად დაზინდებოდა აფარებელობა სახლოშ-
იზეც.

საქართველო უწინარეს ყდომისა თავის თავზე უნდა იყენონც! დიდი შემკვიდრებელი მასა-პაპათა უმდა ვიცე-იგი და ღვეს გვეციდინგნა, ვიცნობით მის ღირგზელებასაც, და შევიყვარდოთ მას. რაც არ ვაფით, ვმრც შევიყვარგით და რაც არ ვვიყვარს, შინთვის ბრძოლაც შევძლებელია. საქართველო უშროებლივებს მტრისაგან უნდა განთავისუფლდეს და ახლდეს სუვერენიტეტი. თავისუფალი სამძღვრლ, ახლ საფურცელშემ შტოცედ დაყრდნობილი, ქველის დიდებით უნდა ანგარიშინოთ.

«თერთი გიდობი» ამ გზას დაადგა.
ამ გზით უნდა ვიარცხო, გზით ბრძოლისა, სიყვარულისა
და შემოქმედებისა. გზა გრძელია, გვლიანი, შთამომავლო-
ბათათვისაც დაუღვველი, ძნელი. ტვირთიც ნძიმება საზიდავი
საგრამ, დადგს დაიღვევა ეს კრძგლი და ძნელი გზა, მოშავად
შთამომავლობას ქართველთა ძლიერი საბმედელო, სა ქარ-
თველი და ს სახელის ღირსხი ბინა გქმნება განსახვენგბლად
და მშვიდებიან სამცემელი.

აშიტებმ მდვერებულებრივ თეორი გდინგვლის ნამდვილ
ქართველობა, მაგრამ მის მიზანი არ იყო მას გვიანდებით ამ გზის
აიღნებულება და სიგრძებს და გაცხრილობა მასწევდ მძიმე კულტურა.
და თუ ჩვენ, ამ გზის ამღვბობა, ბევრი ჯილდოვად არ გვარცვუნგბოს
ნილვას გზის დასასრულისა, განმეობის მისნი დიას მიაღ-
წევთ აღთქმის ქვეყანას.

ՑԵՀՈԼՈՒ ՏՊԵՏԻՆՈ ՑՈՉՔՆՅՈՒ ՑՈՎԱՑՎԱՆ ՑԼՈՅՑԵՈՍԵՑՑՈՒ

ვერილი თეთრი გორგის მთავარ მდივნისადგი
ღვ6. ზ. ბაზრაძისა.

დიოდად პატივცემული ბატონი ლენინგრადი და
ძვირფასი თანამგმამული ლევ კერძემიძე!

ძალიანა ვწანობ, რომ აქამდე არა გქონდა შემთხვევა და ვერ შეგიმოწმეთ ჩემი უღრმესი პატივისცემა და ვერ გიძლვენით ჩემი გულითადი ძმური სალამი ლირსეულ მამულიშვილს და ბატონიშვილის მხედარს. მუდამ მქონდა თქვენი დიდი სიმპატია და ღრმა თანაგრძნობა იმ წუთითგან, როგორც კი გავიგე საქართველოში, რომ თქვენ, ბატონო ლენირალო, უკანასკნელი დიდი ომის დროს პირველმა ამოილეთ ხმალი რუსების წინააღმდეგ სამშობლოს დამოუკიდებლობისათვის, და მერე, ჩვენი მოკლე ხნის დამოუკიდებლობის დროს, წამოაყენეთ დიდებული საკითხი კავასის ერების ძმური შეერთებისა, რომელიც მომავალში მაინც აუცილებლად უჩდა განხორციელდეს ჩვენი და ამ რაინდო. მომექ ერების საერთო ბეჭინერებისათვის. ვიცი რომ ეხლავე ამზადებო ნიადაგს ამ იდეის განსახორციელებლად მთელ კავასიაში, მიუხედავათ იმისა, რომ დიდი დაბრკოლებანი გიშლიან ხელს.. ახლა, უკანასკნელ დროს ვხედავ რა უფრო ნათლად, (სამწუხაროდ, მარტო უკანასკნელ კვირებში ჩამიგარდა ხელში თქვენი წერილები და „თეთრი გიორგი“, რომელმაც ღრმა შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზედ, მით უმეტეს რომ იქ ამოვიყითხე ჩემი გრძნობები და აზრები,) თქვენ სულიერ ამტკიცეს, ენერგიას და გადაწყვეტილებას იღეური ბრძოლისა ასშობლოს განთავისუფლებისათვის და რომ თქვენ ამ უშმინდესისა და დიდებულის მიზნით ხელმძღვანელობთ „თეთრ გიორგის“, ჩვენი უკეთესი იმედის — გვირფასი და საყარელი ახალგაზრდობის გაზეოს, რომელიც შვენერი გამომხატველია ჩვენი ტანჯული ერის სულისა, გრძნობათა და მისწარებათა, — მე, როგორც ქართველი, მოვალე ვარ ჩემი უღრმეს თანაგრძნობა გამოვიკავადით და გისურვოთ მიზნის მიხშევა რაც შეიძლება

თქვენმა და თქვენი ძევირფასი თანამშრომლების წერილებმა
თითქმის მომაშორეს მწარე ფიქრები და უნუგეში მწუხარება,
გამოწვეული ქართველ ემიგრანტების უთანხმოებით, უცნაური
რუსოფილობით, მათი სამარცხვინო სურვილით პირადი ეკო-
ისტურ მიზნის მიხევისა და ჩეკე წარმომადგენელთა სულელურ
და საზიზდარ ყოფა-ქცევით, რაც აქამდე ყოველ იმედს
მართმევდა. ემიგრაციის სულიერი სიბრძლე და უახრო მიმარ-
თულება მიკლავდა გულს და აი ამიტომ არა ერთხელ ვუსაყვე-
დურე ჩემ თაქს, რად არ დავრჩი სამშობლოში ბრძოლის გასაგ-
რძელებლად.

თქვენ კარგად გაიგებთ ჩემს ოდნავ მაინც სულიერ დაშვი-
დებას და იმ ღრმა შთაბეჭდილებას, რომელიც მოახდინა ჩემ-
ზედ თქვენმა და თ. გ. წერილებმა. გარდა NN 2 და 15 დიდი
სიხარულით და პატრიოტული სიამაყით წავიკითხე ყველა აქა-
მდე გამოსული, რომელიც ღრმა შინაარსითა და დიდი სიმარ-
თლით აღსავს საუნჯეს წარმოადგენს და ყველა ქართველი
მოვალეა დიდის ყურადღებით გადიკითხოს თეთრი გიორგი და
ეზიაროს მის აზრებს. •

მიიღეთ, ბატონი ლენქრალი, ჩემი ულრმესი პატივისცემა
და საუკეთესო პატრიოტული სურვილი თქვენის, ერთობ
თქვენი თანამშრომლებისა და თ.გ. კეთილდღეობისა.

თქვენი მღრღილი შაქრა ბაქრაძე.

რესევათში ხალხი სულ პრიმიტივებ გელერების დონეზედ
იყდა და მთავრობა კი სცდილობდა ვრცელის დიდი ცივილი-
ზაცია შემცველანა. ამიტომ გვრდებისმი შექმნა და ისიც ძა-
ლიან ხერმენევტიზმის მსიცვლიდ წერძო ფრენებს
თვით ხალხი კი, გლეხსაცხობა და საშუალო კლასები, ისეთივე
ძაბულობის დარჩა, როგორც მეტადა იყო. რესის ხალხს ჰქინი-
და და აქვთ სულ პრიმიტივები. სკაიოურ-მონღლოური კელ-
ტურა. რესის ხალხი ამასებდ მიწას თვით მეოცე საუკუნეე-
შიაც კი ვერ წავიდა.

რა დაქვეითებული და მე-ХVIII საუკუნესთან შეუფარდებელიც არ უნდა ყოფილიყო ჩვენი სახელმწიფო ორგანიზაციის სისტემა, მას მაინც ჰქონდა თავისი ჩამოსხმული ფორმა და ქართული სული. ჩვენი ხალხი მას საჯარებელითავან იყო მიჩვეული და სა-ადმინისტრაციო და სამოქალაქო სამართლის სირთულეში აღ-ვილად ერკვეოდა, რათაც ზედმიწიწვნით იქნობდა კანონებსა და პროცედურას. თვით ფეოდალურ რეჟიმს, რომელზედაც დამ-ყარებული იყო ქართული სახელმწიფო, ქართული ეროვნული ხასიათი ჰქონდა. ეს იყო თავისებური ფეოდლობა, სადაც კლასთა შორის საური ი-ერთო განწყობილება არ იყო ისეთის სიმკაცრისა, როგორისაც ეროვნაში ან აღმოსავლეთში. საქარ-თველი განიყოფებოდა პატარა სამეცნიერებად და სამთავროებად. მეფიონგან და მთავრებიონგან მოყოლებული თითქმის უკანასკნელ გლეხებაცამდე ქართველი ერის წევრინ ურთი-ერთს პირა-დად იცნობდენ, ურთი-ერთის პურ-მარილი ეგემათ და ნათესა-ცური კავშირით იყვნენ შეკრულნი. ქართველი მეფები და ბა-რიონიშვილებით თავადთა ქალებს ირთავდნენ, რაითაც სამეცნ გვა-რო თითქმის ყველა ფეოდალს ენათესავებოდა. განა მეფე ლუარ-საბამა სულ უბრალო აზნაურის ქალი, მარინე საკაძის ასული არ შეირთო? თვით თავადნიც ურთი-ერთში ამნაირივე ნათესა-ცური კავშირით იყვნენ გადახლართულნი. აგრეთვე ძირი შემ-თხევევა არ იყო თავადის მიერ აზნაურის ქალის თხოვა და ამ რი-გად ეს ორი წილებაც ურთი-ერთს ენათესავებოდა. მირონი, მეჯვარეებით და ძმად-შეფიცულობით დანათესავება თავად-აზ-ნაურთა და გლეხთა ხომ სულ ჩვეულებრივი მოვლენა იყო, რო-მელსაც ტრადიცია და ადათი აკანონებდა). ის დაქტი, ეგრეთ-ვე, რომ გლეხებაცობა თავად-აზნაურობასთან ერთად იბრძოდა და თანამშრომლობდა ერის ისტორიულ უდიდეს საქმეში: ეროვ-ნულ თავადაცაში; რომ საქართველოს სიძლიერის დროს ჩვენი გლეხებაცი თავადთან და აზნაურთან ერთად ქლევა-მოსილი და-აქროლებდა მერანს დაპყრობილ ქვეყნებში და ეროვნულ საერ-თო სიამაყით ბატონებთან ერთად ამყობდა, --ყოველივე ესე და კიდევ ბევრი სხვა ამგვარი მოვლენა უახლოვებდა ურთი-ერთს საქართველოს სოციალურ კლასებს, ჰქმიდა მათ შორის ძმულ განწყობილებას და სოლიდარულ თანამშრომონბას (2).

1) ფეოდალური სისტემა, განსაკუთრებით მისი საზოგადოებრივი ურთიერთობა, დამყარებული იყო ადათობრივ სამართა-ლებდ და არა ნაწერ კანონებზედ. ამ მხრივ მეტად საინტერესოა ქართ. ფეოდალობის ეროვნიულთან შედარება და პარალელი, თუ რამდენად ჩვენი ფეოდალიზმი უფრო ღმობიერი და ჰუმანიური იყო ეროვნიულზედ, სადაც გლეხებაცი ადამიანადაც არ ითვლებოდა, ქვეყნის დაცვის საქმითვანაც კი განდევნილი იყო, იარაღის ტარების უფლება არ ჰქონდა, ეწოდებოდა *Vilain* და მის ბატონს ადათი „პირველი ღამის უფლებასაც“ კი აძლიერდა.

2) როდესაც თეთრი გიორგი ქადაგებს საქართველოში კლასთა სოლიდარობას რუსეთითვან გაღმოტანილ კლასთა ბრძოლის მაგიერ, ის მხოლოდ ეკრიანიელ სოციალურების მიერ შექმნილ პრინციპებს და ეგრძობის მაგალითებს არ ემსახება. მას ამისათვის უფრო დიდი, უფრო მძლავრი საფუძველი აქვს: ის ემყარება საქართველოს ისტორიას. ის ემყარება იმ პრინციპს, რომელზედაც დამყარებული იყო ჩენი წარსული და ურომლისოდაც ეროვნული შენობა აუცილებლად დაინგრევა.

Տո, Տօնառ Տաճելով միտուս Խաչը և Խաչը, — մաս Խաչը և Խաչը, և

საც ჩვენი ხალხი მიჩვეული იყო და რაც წარმოადგენდა მის შემოქმედების ნაყოფს, ნაცვლად იმ სახელმწიფოებრივ აპარატისა, რემლითაც ქართველ ხალხს შეეძლო მისი ინტერესები დაცვა მისგან ცნობილ, გარკვეულ კანონების, სასამართლო და მეფის წინაშე, რუსებმა დაამკვიდრეს მათი ბიუროკრატიული სასამართლო, ადმინისტრაცია და კანონები. რუსულ არეულ დარეულ სამოქალაქო კანონმდებლობაში, რომელიც პლაგიატთა საძაგლი მოზიდება, თვით რუსეთის უმაღლესი სასამართლო დაწესებულება, სენატიც კი ვერ ერკვევდა და ანალოგიურ სქემებში ურთიერთის სწინააღმდეგო დადგენილება გამოქვნდა, რაც მუდმივ გაუგებრობას ჰქონიდა, და აბა ჩვენი გლეხიც ან თვით სწავლული ქართველიც კი, როგორ გაერკვეოდა ქართველმა ხალხმა ვერ აიტანა ეს მისთვის სრულიად უცნობ და უცხო სახელმწიფოებრივი აპარატი, იგი ვერ შეეთვისა მა რუსეთმა მოსპოტ ქართული სახელმწიფო სრულიად და საგვარეულო მისი ადგილი რუსეთის ბიუროკრატიულ -დესპოტიურ მა სახელმწიფომ დაიჭირა.

აი უმთავრესი, ძორითადი მანებერი ქართველი ხალხის აჯანყებისა რესების ბატონობის წინააღმდეგ. — ქართველი ხალხი ასე შეეცვალა სულ სხვა ხასიათის, სხვა კულტურის, სხვა ბუნებისა და სხვა ცნების ხალხს; ვერ შეეცვალა უცხო სახელმწიფო ფორმებს და მართვა-გამგეობას.

ქართულ-რუსულ ბუნების სხვა-და -სხვაობას და იმას, თ
როგორ მოსტყველენ ქართველინ რუსებში, სამაგალითო
ახასიათებენ მეფე გიორგის კარის მოძღვრის ეგნატე მღვდლი
სიტყვები, რომლითაც მან მიმართა ბატონიშვილ თქვლეს: „ბა
ტონის ასულო, მესმის ყოველივე და ვიტყვი მოკლედ გოდები
საცა ჩემსა სიტყვასა: არვის ველდით რუსთავან ამას, რასა
ცა თქვენ მიბრძანებთ; ახლა ვედავთ, რაოდენ ძნელი ნაოხავ
ყოფილა. ძლიერნი ძალთა სიმრავლითა, თურმე ყოფილან სუ
სტნი ზრდილაშოთა; უცნობნი კაცთა, არა დამტასებელნი ლირ
სებათა, ციფად მხედველნი, ციფად მგრძნობელნი, აზიურთა დ
დველთა ჩვენთა სჯულის დებათა (3) ეცინიან რუსნი (4)“. ზედ
მეტია რაიმე დაუმატო ეგნატე მოძღვრის სიტყვებს და ამით
ვათვავებ საქართველოს აჯანყებათა ძირითად მიზეზების ახსნა

რასაკირველია, რუსეთმა დიდის ხნით გასტეხა საქართველო და ამის შემდეგ იწყება ჩევნი ხალხის ეროვნული გადაგვარების პროცესი. ეს პროცესი უსთავერესად შეეხო ჩევნ უმაღლეს არისტოკრატიას, რასაკირველია ბეგრის გამოკლებით და თითქმის მთელ მთაზროვნე საზოგადოებას, რომლის აზრონება და მსოფლ-მხედველობა მოსკოვური შეიქმნა. მაგრამ მეტად საინტერესო საკითხის განხილვა ამ შრომის საგანს აშეადგენება და ახლა გადავდივარ აჯანყებათა პირდაპირ მიზეთა, ანუ საბაბთა განხილვაზედ. უკეთ რომ ვსთქვა, ეს განხილვა კი არ იქმნება, არამედ მოყვანა იმ საბუთთა, რომელნიც სხვ და სხვა წყაროებითგან, უმთავრესად „აქტებითგან“ მაქეს ამოწერილი

აჯანყების პირდაპირი მიზეზი იყო ის ავაზაკობა, ქურდობა
ხალხის წამება და უსამართლობა, რომელსაც საქართველოს
სჩადიოდეს რუსის მხედრობა და მოხელეები. ყოველივე ამი-
აღწერას და დამამტკიცებელ საბუთთა მოყვანას რამდენიმე ტრ-
მი დასჭირდებოდა და აქ ამ ამბავთ, სამწუხაოდ, მხოლოდ ზო-
გადად შემიძლია შევეხო. რაც შეეხება ფსიქოლოგიურ მო-
ძენტრს, ე.ი. ჩვენი ხალხის ტანკვას და სულიერ განცდებს რუ-
სის „ჩინოვნიკების“ ხელში, მის აღსაწერად თვით დანტეს კალ-
მიც კი სუსტი გამოდგებოდა. მე არ ძალ-მის აღვწერო იგ-
დე იმ დოკუმენტთა გაცნობით, რომელთაც მე მოვიყენა ა-
მკითხველი თვითონვე მიხედვს, თუ რა ცეცხლი და ვარა ა-
ტრანსაბორ მაშინ ჩინ-პრო-სტრუქტურა

ଓ্ৰিয়াল্পৰদা মাৰোৰ হৃজে ছিৰাবাৰতা সুল্লঘি।
ওইচৰ্য্যৰ কৰ্মাল্পন্সুটোৱাৰি কৰ্মাল্পন্সুকি জৈৰ রূপৱেতোৱা এলোৱা
ইয়োৱা ভেজো গীৱৰগোৱা কাৰণেছে। শৈমলৰে, হৰুৱা কৰোৱাবোৱা 180
ঢেৱলো সাকাৰতওয়েলোৱা আৰ্জুসো গামৰাৰুচাৰা দ্বাৰা তথৰিতোৱা রূপৱেতো
গামৰুচাৰু, এস কৰ্মাল্পন্সুকি দাসুৱোৱা সাকাৰতওয়েলোৱা সামৰ্জ্যালো
কৰা সাক্ষৰতা গামৰুচে। হৰু ঢাকাৰমাদেৱগুৰুৰু সাকাৰতওয়েলোৱা সাক্ষৰতা
গামৰুচেৰ তাৰ্মাদেৱৰুৰু দ্বাৰা কৰুন্নেৰেন্নুৰু? সাকাৰতওয়েলোৱা গামৰুচে
নামভৱণি উৎকৌৰগ্রহণ ভেজো সাকাৰতওয়েলোৱা দ্বাৰা মোৰি হাৰুন
সামৰ্জ্যালোকৰ দাখৰুৰি: সাসামাৰতলো দ্বাৰা অধীনিসুৰুৱাৰুৰুৰু সাক্ষৰতা
দ্বাৰা মোৰি ইয়োৱা দামকুণ্ডেৰুলো। দ্বাৰা এই হৰু কীৰুকবৰ্ণৰুৰু দৰ্শন
দেৱৰুৰু রূপৱেতোৱাৰি মৰণলোকৰুৰুলো সাকাৰতওয়েলোৱা কীৰুকবৰ্ণ
হাৰুনোৱা। তেওঁ কি শৈমলেৱা দ্বাৰা সুলো দ্বাৰা দৰ্শনৰুৰু দ্বাৰা কীৰুকবৰ্ণ
নৰ্দৰুৰু দৰ্শনৰুৰু দৰ্শনৰুৰু দৰ্শনৰুৰু দৰ্শনৰুৰু দৰ্শনৰুৰু দৰ্শনৰুৰু

3) სჯულის-დება —სამართალი, კანონები, ადათი და ტრადიციები.

4) იხ. პლატონ იოსელიანი: ცხოვრება მეფის გიორგი
მე-ХIII-სა გვ. 249-250.

ლესი ჭურჭელი იყო: ოთხი, უზრდელი, ქურდი, ავაზავი და
ხამი (5). ჯ ღწევობნ ითვის ეფორ ცისა და ცისა

როდესაც კოვალენტი ტფილის შე ჩამოვიდა და მეჭვა გიორგის წარუდგა სააუდიონციოდ, დაბრაზში სამეზაროო ქურეთ, ქულით და რუსულო სახამთრო დატანებით⁴ შევდა. ზოგიც ელჩის ელჩის საჭროიდ არ სცნო მეცის პატივის საცემლად სასახლი-სათვის შესაფერ ტანისამოსით შემოსულიყო. საუბრის ღროს მეფესთან ისე ახლოს დაჯდა, რომ თავის მუხლებით მეცის მუ-ხლებს ეხბოლდა. მაშინდელ ჩვენ სასახლის გაფაიზებულ ეტი-კეტისათვის ასეთი საცეილო ყოვლად მიუღებელი იყო. ამა-ტომ გიორგი მეცე მეტად გაოცდა და ეწყინა კიდეც მეგობარ ქვეყნის ელჩისაგან ასეთი თავხედობა. ან კი რომელ ქვეყანაში, რომელი მეფის კარზედ, ან რეპსუბლიკის პრეზიდენტის წინაშე არ გამოიწვევდა ელჩის ამგარი საცეილო აღშოოთებას?

მეცესთან საუბრის შემდეგ კოვალენტი დედოფალ მარიამ-თან მოითხოვა აუდიონცია. დედოფალსაც ამავე მიკაზმულო-ბით წარუდგა. მასთან საუბრის რამდენიმე წუთის შემდეგ, უც-ნაურმა ელჩის საათს დახედა და დედოფალს უთხრა: ეხლა სწო-რედ ის ღროვა, როდესაც მე არაყის სმას შევუდგები ხოლმეო, ამიტომ გთხოვთ უბრძანოთ, არაყი მომართვანო. დედოფალმა არაყი მაშინვე მოართმევინა და თვითონ კი მაშინვე დარბაზით-გან გავიდა. რამდენიმე დღის შემდეგ მეცე გიორგიმ კოვალენ-ტის პატივსაცემად დიდი ნატიმი გამართა. კოვალენტი ცივი უარი შეუთვალა, მაგრამ ნატიმის დღეს ჩუმად სასახლეში შეი-პარა, სანადიმო დარბაზის ქორებზედ ავიდა და იქითვან ქურ-დულად უშერძლა ქალებს, რომელნიც მაშინდელ ქართულ ჩვე-ულებისამებრ ცალკე სადილობდნ (6).

ადგილი წარმოსადგენია, თუ რა ზნეობისა უნდა ყოფილოყო
ელჩი, რომელიც იმ მეტისაგან, რომლის კარზედაც ის დანიშ-
ნული იყო და ვის წინაშეც უნდა დაეცვა საკუთარ ქვეყნის ინ-
ტერესები, ყოველ დღიურ საჩუქარს ე.ი.: ჯამაგირს ლებულობ-
და!

მოვისმინოთ, რას ამბობს კოვალენტური დოკუმენტის მოხსენენილობის შესრულების შესახებ. რომელიც რუსეთითან გამოგზავნილ იყო ქართლში და იმპერიუმში სხვა-და-სხვა დავალებით და რომელიც იმპერიუმის მისწერა ვრცელი მაჩსენება კოვალენტური შესახებ. ეს ის დროა, როცა კოვალენტური უკვე საქართველოს სამოქალაქო საქმეთა გამგედ იყო, ე.ი. როცა ქართლ-კახეთის სამეფო აღარ არსებობდა და მხოლოდ რუსეთის აღმინისტრატიულ ნაწილს წარმოადგინდა.

“... კოვალენსპიტ მთლად გააწყო ტფილისში ოქროსა და
ვერცხლის ფული და თავისი სახლი ნამდვილ ზარაფხანად გა-
დააჭირა. კოვალენსკის ხელს უწყობდა მდიდარი ვაჟარი ბეგთა-
ბეგიშვილი. სასმელ- საჭმელი, სანოვაგე საშინალად გაძირდა
ტფილისში. ხალხი იტანჯებოდა. კოვალენსკიმ იმდენი ფული
იშოვნა, რომ შეისყიდა რაც საქართველოში მატყლი მოიპოვე-
ბოდა, რომ მოგებით სახაზინო მაუდის ქარხნისათვის მიეყიდა.
ქარხანა ვითომდა ხაზინის ხარჯით უნდა აშენებულიყო, მაგრამ
გატონიშვილი დავითის სასახლე დანგრიეს და ამ მასალით აუ-
ნებდენ. პატონიშვილმა იჩივლა, მაგრამ მის ჩივილს ყურადღე-
ბობდა.

კუვალენსკიმ მოიპარა, სპეცულიაციით შეისყიდა და ძალით წაართვა მცხოვრებთ აუარებელი ვერცხლის, ოქროს და თვლებიანი სამკაულები, ხატები, იარაღი და სხვა არტისტიული ნაწარმომარჩევები, ყოვალიდა სს რუსეთში გაწილა.

5) რუსის ერს ამნაირად თვით მერექოვსკი ახასიათებს თა-
ვის ტექსტის: «44 თებერვალი»

6) 238888 8 11-88 5-6

7) ათი მანეთი მაშინ დიდი ფული იყო, ვინაითგან თვითონ
რი 5-ტანად ფასობდა. ორცა რუსებმა საქართველოს ანჯ-
აა გმირაცხადეს, დაიწყეს რეკვიზიციები და ათასობით ურმე-
ს ბეგარაზედ გაყვანა, საქონელი გაძირდა, როგორც საერ-
ოდ ცხოვრება, და თვითონ ხარის ფასი თხუთმეტ-ოც მანეთს
ორით.

8) იხ. ამის შესახებ: „ზაკავკაზიი“ (რუსულად) დუბროვანისა. გვ. 42-43; ფრონტონისა: მთიულეთი 1804 წ. გვ. 23-24. აქტები, ტ. 11 გვ. 14, სოკოლოვის მოხსენება: აქტები ტ. II, გვ. 5-6.

მეტაზ საც. დგმილრატბი იქმნებიან კვლევის შემართველ-
ბაზებისათვის. ეს გარემოება კი საქართველოს ძალებს შეი-
ღებს.

ଶ୍ରୀ ମହାନ୍ତିକ କାହାର ଦେଶରେ ଶୁଭଗୀତିରେ ଏହା କାହାର ପାଦରେ
ଶୁଭଗୀତିରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ

ლგო გმრგსგლიძე.

ମୋରାମୁଖ ହେଲାମୁଖ.

შოგშიტრდი ბოლშევკიურ ჯოჯოხეთ და აქაც იმავე სისტემის შოგყობა, მხალეოდ ფარული და გარემოების გამო დღნაგუშენელებული! აქ ფიზიკური დევნა არ ძალ-უმსთ მენტევიზმის ბეჭედ აგნორებს ჰემპარიტად, მენტევიზმი თა ძალ-მევიზმი არივე რუსულად—აზიურად, მონღოლურად შეთვისებული საფიალიზმი ყოფილა!

ყოფილა დრო, როცა სტამბოლში ლეგანდურად უმოვაწნა
ნიათ, უპარტონებიათ ლტოლვილთათვის დფიციალურ და პა-
სესისბეჭდლ პირებს, რომელთაც ჰქონიათ უფლებაც და სა-
სართო ჩვენი მთავრობისაგან . ეს პარტონება ლტოლვილთა
და შათი დაწმარება ლირხეული, სამართლიანი და თანასწო-
რი იყენ თუ არა, ეს ჩვენს ძიებას არ შეადგენს ამ უამაღ.

ეგრძელის ქართველნაც ღრმულვილნაც, აი რას მოგანასეგნებთ: საშმედლო, ქართველი ერი, ბრძოლის კელი თქვენ ჩვენზედ ადრე დასტურეთ. ჩვენ დაკრჩით ბალშეგვიგურ ცეცხლში. თქვენ იყავათ, მიზან შემუშავებად, თვინიერ რაიმე რეალურ დასმარტბისა აგვაჯანყეთ. ჩვენ თქვენგნით მოვსესწულდით, თქვენ შესცდით, ჩვენ დაგმარტნდით უსწორო იმში. თქვენ განისვენებდით და კვლავ განისვენებთ და ჩვენ კი ვიღწვდით ვიტანჯებდით და კვლავ ვიტანჯებით! მოგვპტრა ყოვლივე საშუალება თავის შენახვის და გამოგიხიზნეთ ათი წლის ბრძელის შემდგე. იარადი არ დაჭიყირა. ჩვენ უფრო ვიტანვა წრილობები. ჩვენ უფრო შეურიგებელნი ვართ, რათგან ჩვენ მეტი ვნახეთ, ჩვენ მეტი ვიტანჯეთ. რა გეთქმისთ? ჩვენ თქვენგან კლლოდით თბილ სიტყვას და წრილობების შეწვევას. თურქებმა ლობიტერად მიგვიღეს, პატივი ვალე, შეგვიპდლებ. ამათ მადლობა უთხარით? არა, ჩვენ ვაუნებით წრფალი გულით. თქვენგან ველოდით მინიმალურ დასმარტებას: აღმოფეჩინათ სამუშაო და სესხით გამოველოთ გადმოსვლის გზის ხარჯი. ამ ვალს ჩვენი იღლით გადაგიხდიდით. თქვენ აქ, სტამბოლში, ჩვენ დაგვიზკდორეთ უსები, უსრიალი, ყვალა ახალ მოსულების დედის მაგინგებლი, შეუგნებელი, ბეჭლი, ავადმყოფი, ნერვებ აძლილი, უღირსად მაგინგებლი პატალა პარტიების, გარდა რუსულ მერქევიზმისა, უმეტარი, ულდიკე და თავის საქციელით და მოქმედებით თვით ქართველ სოფიალისტთა და ჩვენი მთავრების სახელის გამტეხი, პრესტიჟის დამტები, ახალ ლტოლვილთა შერის ურისხი პროცედაციის გამტეხი და შეაგნებელ და მოუმსადებელ ლტოლვილთა გამტენელი, გამთიმველი და ყველას შერის შეფილთა და მტრობის დამბადებელი, ლტოლვილების წრილების წამგითხველი, გამოქნილი კომინატორი, უპარტიითა, არა მარქსისტთა, სწვათა პარტიულთა მდგრებელი, სიტყვით თუ არა, ფაქტიურად!

აჲა თქვენი ჩვენდამი დაწვერდო! არ გისაყველერებთ, არ გვიცნობთ, არ გიცნობთ. აღვსწერ მზღვოდ ჩვენს ძეგს და მდგომარეობას, მოვიყვან უქმებს და თუ მრა დაგირჩათ, შაათახათ იი და გამოიწანათ თქვენი მსჯარი.

ଜୟାତିଶେଷର ଦୂର ଦୂର କାହାକୁ ପାରିବାରେ
ନିଃମ୍ଭୟାଦିଲ୍ଲାଭ ଅଗ୍ରନ୍ଥମା ହେବାର,
ଲ୍ଲୁଟାଲ୍‌ଗୋଲିନ୍‌ସି ରୀମ୍‌ଫ୍ଲାନ୍‌କିଂସ
ନିର୍ବିତାନ ଏକ ପାରି, ରିସିଟ୍‌ଵେସ ପାରି ଏ?
ଏକ ପାରିକୁ ଉପରେବା
ଏ ଧାରିକିନୀବା, ତୁର୍କୀବେ ମହାକର୍ତ୍ତବ୍ୟା
ରାଜ୍‌ମ୍ଭୀରମ୍ଭୀ ଏକରେ ଅଧିକ ଦ୍ୱାଗାଧିତ ଏକିମାଲ୍‌ଗୋଲିନ୍
ରୀବେ ଗିନ୍‌ଜାନ୍‌ବା ଦା ଲାନ୍‌ବିନ୍‌ଦିଗାଳ୍ ଦ୍ୱାଗାନ୍‌ଦିଗାଳ୍ ତାବ୍ରି
ତୁର୍କୀବେ ଏକରେ ନିର୍ମିତ ଶ୍ରୀମଦ୍‌ଭଗବତମାତ୍ର
ପାରିକୁ ପାରିବାରେ ଏକରେ ଏକରେ
ଏକରେ ଏକରେ ଏକରେ ଏକରେ

და არა მარქსისტი. ტანგმი შაინც არ კლებით, არის ვინმე სანდო თავდები. იყი არა სჩანს და არ სდეგვს აეგნება. აეგნებს კი აბა რა მღვმლია, თუ არ ინტრიგა. ვინათებან არ არის სტრალება საფრანგეთში წახვლისა, მი-მართაგა მიხეგნვე შეურაცხვოფილ თავდებს, დააჯრებს შან და რათგან თვით არც ჰქოვა აქვს და არც ენა იცის, თავდები აღმრაგს ღრულვილთა შეკვლის საკითხს პარიზში, პრაგაში, ალფიორში, სირიაში, მაგრამ არსათგან პასუხი, თვე თვეს მიჰყვება და ჩვენი წამება იხრდება.

შოთავრების გამოხატვა საფრანგეთით: ლიტერატურა შეადგინება აღმძებნებით. შვიდი-რვა წავიდა სამუშავა კონტაქტით. კიდევ ახალი ცნობა, რომ სამუშავა იმოვება და ისიც ძლიერდათ. ეს იყვინა აგნენტება, ცოტხალ ტექნიკში იქმნა დაგჭრილი. წყველს სენი აქვს ძალური და იგრძნება რომ ეს შველია ძრავის თეთრი გირზელუბისაგან. ამას არ ელოდა. განრაზდა. პირველი მიხი ამოქანილი: იმათი დედა... მამაძალ ლები, ფაშისტები, რეზგატები, შავრასმელები, მოღალატებები და სხვა! ჩვენებ ავსტაურდით, მაგრამ ვერ მივეკარეთ გამორჩებებს და დავიწყეთ კითხვა, ვინ არის თეთრი გირზელი ცნობისმოყავარებად გაგიტაცა... უცნად ტელეგრამა! ღრასი კაცის სამუშავ, ყველას სახელი და ფარი მოვცანაზედოთ თავთები მხიარული ამას აცხადებს, იმედს აძლევს ლტოლვი ლების, მაგრამ აგნენტი არ იჯერებს, რათეცა არ უნდა ჩვენი შველა, რათგან მას სძლებს თეთრი გირზელი. თავობებს არ ესმის, ვერ გაუჩია, რად გადირია აგნენტი, რად არ უნდა, რომ ამ გხით მოვიდეს სამუშავ კონტრაქტები. სის შედენაზეც უარი უთხრა: ვინ არის პერსესიონისტი, მე მას არ ვიცნობ, მას არა აქვს უფლება სალსხ უშველოები! ბრივიდებისა, მარტივია!.. თავთები იკვირვებს და სისხვის ზღიურთ ლტოლვილს სის შედენას. შესთგა ხია შვიდი ლტოლვილისა, საწყალ გლეხებისა, უპარტიისებისა. განენდა დეჟავუ. თავთები ხდესმე, დეჟავუს არ კარტულობს, ეუბნენა — აქ არ არის ბრძოლის ადგილი. არ ისტენ აგნენტი და მისი ამყოფინი. პავლეს დაანთხია შხამი, დაიწყო პროვოკაცია წარმოედგენელი, რომელიც დატესაც არ დამთავრებულა. თურმე აგნენტს დარიგებული ჰყავს მძხვიდული ჩემი ჯამუშები, რომლებიც მას არყობინებენ ვინ არიან მარქსისტები, ან ყოვილი ჩემისტები და კომისარებისტები. მაგრამ მაინც ბევრი ჩატვერა, ხია წავიდა. აგნენტი კი ჭანაგრძო ქადილი, გინება. ლანძღვა, დაარტიალა ამოქანავა, ადალაპარაკა მოყიდველები. ძალითა და მუქარით დააშინა მერყევნი: უვიცნი სილი სდომან მარქსისტებებად გამოხატვასთან რეალურობის შესრულება უმცირესობას მოაწე არა.

ასანრდევებს ჩვენი ცნობილი აქცნტი, რემეტორითიანასის, არ
ვიცნოდ კონტრაქტებს, ეს კონტრაქტები საკუპარისი არ არის და
სხვა. დაფარერა, ამორრავდა. მაგრამ უცვრა ლტოლვილი
არ გაძრიყვდა და თხოვლის წარვიში. მართ მემკერებ:
ფული არ არის ღ. სხაურიბა, მიტნება, უსანის, აჯერებენ
სალს, აგინებენ კონტრაქტების მიზნების მიმღებ დავითებ-
საც, ფული არ არის, ვერაცნასალი, თარებ მიუცილო ან-
30 დღეს და მეტსაც, მოვკლით ჩვენი მთავრობისგან სხვა
კონტრაქტებს და წავალთ.

ყვავლივე ეს დაუკერძებლი რამანი კი არ არის, არამედ
სულ მცირედი, შემოგლებული აღწერილობა აქ შექმნილ
მდგრძმარებისა: ვინ არ იცის ეს? მივმართავთ ჩვენ უპარტი-
ონი აქაურ პატიოდებას მარქსისტებს, მკედ ლტელდვილ სციალ-
დემოკრატებს, და ვათხოსტან მოურიდებდად სიმართლე. არ
ირ ყვიან და თავიანთი აზრი მაინც აცნობდნ ჩვენს ჰქონსა.
ამოიღოს სმა ძველმა ლტელვილმა არა სციალ-დემოკრატე-
ბმაც. რად სდემან, რის გმინიათ ნე თუ ამ საარაპო აგრძნება
და მისმა მეფისტოველებმა ახე უნდა ითარებონ? ნე თუ ასეთი
უპარტიონისტებილ მოქმედებით მათ უნდა დაცვაზრდონ, მეარ-
ცხვინონ ქართველთა სახელით ნე თუ მათ ნება აქცხო დახცენ
პრესტიუგი ჩვენი მთავრობის და რედუქტას სტევნიანზ ყვავლე-
ნაირი ბერები სამუალებით დაანაწენ პარტიულებს, ამით არ
ამას სარაკვებულ თავიანთ ცარტიასაც და მთელს გმირგაცასა?
აგრძნის მოქმედება მთლიად ძირდმევიკერი მეთოდისა, ამის
გარამაძისა სამრტველონ, ზომას გადაცილებული. გინილი
დაკვასჩენოდ. ეს არ იყმარა: არ ჩაგდირო, არ მოკვდა წასკოს
სამუალება. აღმოჩნდა სხვა გზა და ჩამარა ცრუ ინტერნა-
ციით. გადაჰვიდა ლტელვილი ლტელვილი, სამტრედ და-
რასმა. უცხესავად გაიძანის: მე გარ და ვიცი ვინ რას სტერსე.
მართლაც აქ და სატრანგვათმიც ისწნევა კვრებაინდენცია ან
და იკარგება! არ ვიცი ამ წერილებაც თუ ჩაიგდომს სელმი, ვით-
რე განეხომი წაიკითხავდეს. მეიძღვება უკრობაში ემიგრაციაშ
ყველა ეს რომანად მიიჩნიოს. მაგრამ არა, რომანის დამწერი
არა ვარ. ყველაზერთიც არ მიიქვამს: რომ ვხოქვა, მოელი
თხშულება გამოვა. სხვასაც ჰქონდეს ვაკებობა და სხვებს
ის, რაც არ ვხოქვი, ან და ნათევამი დაადასტუროს: მანამდე
აგრძნიმა სკანდალით თავი არ მოგეჭრას, რეგორც უდირსმა
და შეუგრძელობა ქართველია. ამ ბაროტმა უკვა აქ გაარღოდა
სმა თვით რესენბმ, როგო მისულია რესენბის კანტრა-
რაქტები. მაკარაზემელების, ფამისტების კანტრაქტების დაიპე-
რებ, გარდა ამისა უცელიც არ არისც. ლტელვილების თავშე-
მატარში გამოაცხ ადა; თითოესათვის 60 ლითა საჭირო. ვიცი
თხეო, ნამდვილი ცნობით 35 ლითა იყო საჭირო: გმისა და
საფრანგეთმი რკინის გზის ბილეთისათვის. ამ თანხაში
ექიმის ვალიდიც და თურქეთი პასპორტის საჯარი შედიოდა.

სტამბოლი, 10 მკაგათვე

შემოწირულება:

1) օչջոանց լազբանօս	մը եանօճրապա—	10 հօն.	տուղարո
2) էջարո գլւսաթօս	մը ցոմիօս	— 25	
3) անտօմքի բարնապաթօս	մը մոյքաթմը	— 25	
4) ռազբջնիո դոլուօցք	մը անմօնց	— 10	
5) ըրոցու և լոյթիօս	մը տատշենամցօլո	50	
6) ուօմօնրո զօրուղյք	մը պատկանապա	— 5	
7) մօնջու ունցիք մը հաշարապա	— 10		
8) զվօմօ մօնջու ծյանարօնիօս	մը վանալուանօ	— 5	
9) զվօմօ նօցուղու և լոյթիօս	մը չօմքարօնանօ	— 10	
10) դաշու նօցքն մը վանելուամը	— 10		
11) օւարօն դաշուտօս	մը տուրու—	10	
12) Տօրուուր քարջնիօս	մը ըլլունիո—	10	
13) օւշեր գուրջոս	մը չանցլուոմը	— 20	
14) դաշու նժուրուա	— 10		
15) նոյ լուցանօս	մը մանելուա	— 10	
16) զախօն զենանիցք	մը քաշութօմց	— 10	
17) զօւրցո ըշմուղյք	մը նշնջամը	— 5	
18) օնչիոնց մօնջու ածամօն	մը մահօմցօլո	— 5	
19) օւօա բաշենիոմիս	մը դուռունիո	— 5	

სულ 245 ჩინერი დოლარი
ანუ 1697 ფრ. ფრანგი.

წელს, მოვარჯიშე სასოგადოებათა კონფერსიების გარდა, როგორც ალექსანდრე მოგწყვ, დიდი მნიშვნელობა ინდივიდუალურ შეჯიბრებას აქვს.

ნიკოლაზ გრიგოლის ძე ნაკაშიძე ოჯახიდანით მწერას არ ეძინა
აუტყვას ქართველ სახოგად დევბას, რომ ქ. ტფილიძისმი გარდა
იცვალა მირიაპინის მანჩის თავად-აწნაურობის ყდანილი შარ-
შალი თავადი პეტრ ე წერ ე თ ე დ ი და უღრმეს თანაგრძ-
ნებას უსადას მს მკლევარი და ასი წარტ.